

PARK NARODOWY GÓR STOŁOWYCH

JEST TO JEDYNE MIEJSCE W POLSCE, W KTÓRYM POCZUĆ SIĘ MOŻNA JAK W BAŚNIOWYM LABIRYNCIE, BY CHWILĘ POTEM PRZENIEŚĆ SIĘ NA AFRYKAŃSKĄ SAWANNĘ, A NASTĘPNIE PODZIWIĄĆ WSPANIAŁE TORFOWISKA. NIEZWYKŁE FORMY SKALNE, FAUNA ORAZ FLORA REGIONU NA DŁUGO POZOSTAJĄ W PAMIĘCI.

Dane teleadresowe
ul. Słoneczna 31
57-350 Kudowa-Zdrój
tel. 074 866 14 36
pngs@interia.pl
www.pngs.pulsar.net.pl

Data utworzenia
16 września 1993 r.

Powierzchnia
63 km²

Powierzchnie ochrony

- ścisłej: 3,76 km²
- częściowej: 56,51 km²
- krajobrazu: 3,12 km²

Powierzchnia otuliny
105,15 km²

Całkowita długość szlaków
100 km

Świątynia Indyjska – niezwykła
forma skalna

Park Narodowy Gór Stołowych (PNGS) obejmuje swoim zasięgiem Góry Stołowe – pasmo górskie w Sudetach Środkowych, na terenie Polski i Czech. Wzniesienia te należą, jako jedyne w Polsce i jedne z nielicznych w Europie, do gór płytowych, powstających wskutek rozcięcia przez erozję obszaru o poziomym ułożeniu warstw skalnych. Ich nazwa wzięła się od specyficznego kształtu, charakteryzującego się płaskim, rozległym wierzchołkiem i stromymi stokami. Największym szczytem parku jest Szczeliniec Wielki (919 m n.p.m.). Powierzchnie szczytowe góry są silnie zwietrzałe, a na terenie całego parku występują osobliwe formy skalne. Park Narodowy został utworzony 16 września 1993 r. w trosce o ochronę przyrody nieożywionej. Jego część leżąca na terenie Czech nosi nazwę Broumowska Vrchovina i również objęta jest ochroną (CHKO – Broumovsko). Warto pamiętać, że ze względu na warunki atmosferyczne obiekty turystyczne na terenie PNGS udostępniane są jedynie w sezonie letnim, tj. od 1 maja do 31 października, natomiast od 1 listopada do 30 kwietnia korzystanie z nich uzależnione jest od pogody. W okre-

sie zimowym część szlaków turystycznych zostaje zamknięta z powodu silnego oblodzenia.

Szczeliniec Wielki (Skalne Miasto) jest najwyższym szczytem Gór Stołowych (919 m n.p.m.). Wznosi się on na wysokości 150 m nad Karłowem, tworząc szeroki, płaski masyw z licznymi wąskimi szczelinami i głębokimi wąwozami. Na szczyt wchodzi się po 680 kamiennych stopniach, zbudowanych na przełomie XVIII i XIX w. przez Franciszka Pabla. Po kilku przeróbkach służą one zwiedzającym do dziś. Cały ten obszar pełni funkcję rezerwatu. Wzniesienie jest pozostałością najwyższego (i zarazem najmłodszego) poziomu Gór Stołowych, w którym erozja wyrzeźbiła wspaniałe formy skalne. Do najbardziej znanych należą: Kwoka, Mamut (zwany także Małpoludem), Wielbłąd, Głowa Księżniczki Emilki, Słoń i Kazalnica. Najwyższym punktem Szczelińca jest skała zwana Fotelem Pradziada, na którą wchodzi się po metalowych schodkach. Bardzo ciekawy fragment Szczelińca Wielkiego – Piekielko – to szczelina skalna o długości ok. 100 m i głębokości blisko 20 m. Panuje w niej specyficz-

OOŚ „Błędne Skaly”

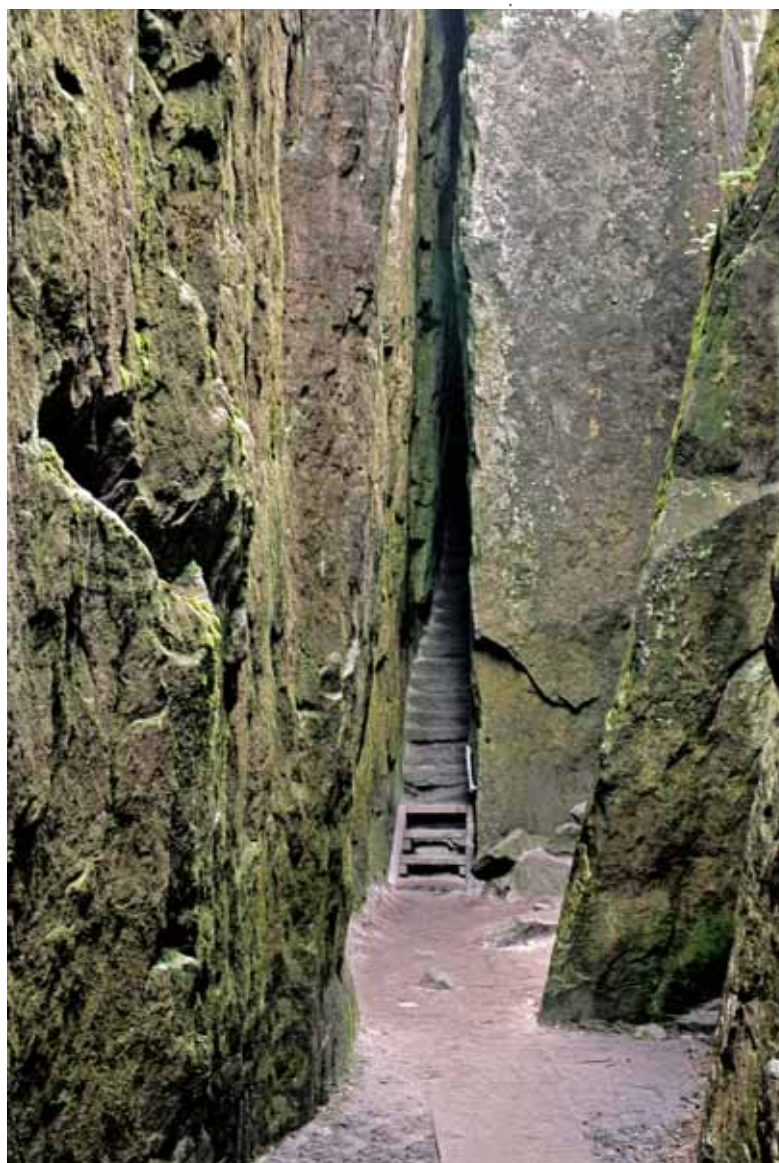
ny mikroklimat, charakteryzujący się niską temperaturą i dużą wilgotnością powietrza. Na dnie Piekiełka śnieg zalega zwykle do połowy czerwca. Na Szczelińcu znajduje się schronisko PTTK.

Skalne Grzyby położone są na wysokości 680–700 m n.p.m. w północnym fragmencie stoliwa Gór Stołowych. Jest to grupa ukształtowanych w niezwykle sposób form skalnych, położonych na

Wąwóz Piekiełko na Szczelińcu Wielkim

„**Błędne Skaly**”, czyli skalny labirynt, to Obszar Ochrony Ścisłej o powierzchni ok. 22 ha. W rezerwacie tym na skutek wietrzenia piaskowca powstał zespół osobliwych form skalnych o wysokości od 6 do 11 m. Jest to istny labirynt szczelin i zaułków, niekiedy niezwykle wąskich (kilkadziesiąt centymetrów), oddzielających bloki skalne o kilkunastometrowej wysokości. Wiele znajdujących się tu form skalnych ma swoje własne nazwy, np. Skalne Siodło, Kurza Stopka, Labirynt, Tunel, Wielka Sala czy też Okręt. W zachodniej części „Błędnych Skal” są tzw. Skalne Czasze (udostępnione zwiedzającym w 1921 r.), które stanowią doskonały punkt widokowy. W pobliżu rezerwatu „Błędnych Skal” znajduje się Głaz Trzech Krzyży. Był to pilnie strzeżony punkt celny między Hrabstwem Kłodzkim a Królestwem Czech. Według legendy wyryte na nim daty upamiętniają przyłapanych przemytników. Najstarsza z nich pochodzi z 1616 r.

Łężyckie Skalki, zwane także „Sawanną Afrykańską”, to rozległa łąka górską na wierzchowinie środkowego piętra Gór Stołowych, objęta ochroną ścisłą. Położona jest ona na wysokości ok. 740–780 m n.p.m., na południowy zachód od Lisiej Przełęczy. Porozrzucane kilkumetrowe skały, parasolowato ukształtowane drzewa, rozległa łąka sprawiają, iż rzeczywiście można się tutaj czuć jak na afrykańskiej sawannie. Skalki o wysokości 3–4 m są pochodzenia mioceńskiego – powstały w wyniku erozji i wietrzenia górnego poziomu piaskowca Gór Stołowych. Łąkę porasta ponadmetrowa trawa, wśród której kwitną zioła oraz kwiaty, w tym pełnik europejski, zwany także różą kłodzką.

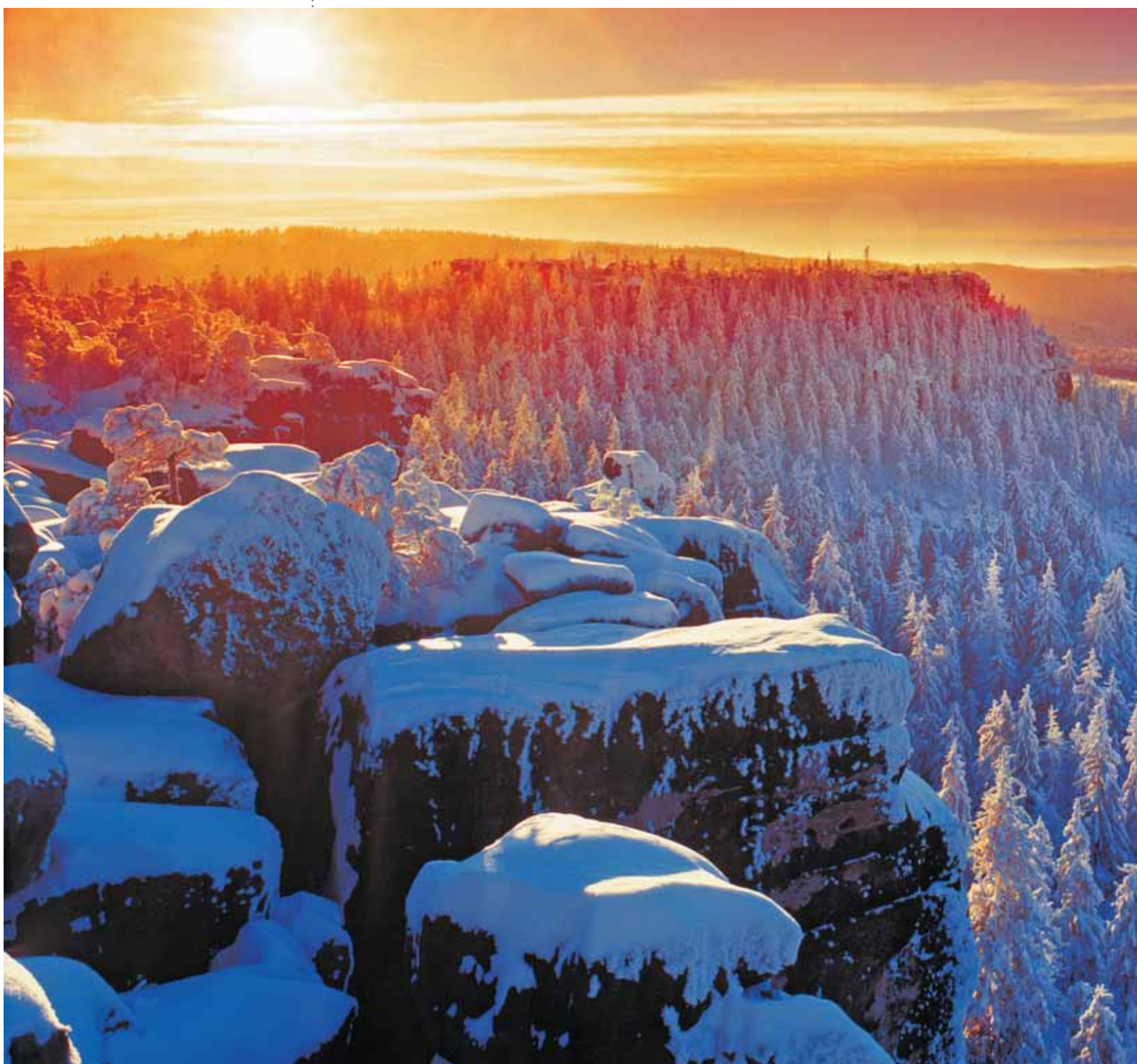

długości ok. 2 km. Skałki przybierają kształty grzybów, maczug, baszt, bram, a nawet całych murów skalnych. Posiadają one własne nazwy, np. Borowik, Skalne Wrota, Zrośnięte Grzyby, Pingwinki, Piętrowe Grzyby. Skałki te powstały w wyniku wietrzenia warstw piaskowca o różnej odporności. Piaskowce odporniejsze, o spoiwie krzemionkowym, tworzą kapelusze grzybów, natomiast mniej odporne formacje piaskowca marglistego to ich trzony.

Widok ze Szczelińca Wielkiego

Niezwykle interesującym obiektem przyrody w Górach Stołowych jest OOS „Wielkie Torfowisko

Batorowskie”, należący do najciekawszych w całych Sudetach. Niewiele brakowało, aby nie dotrwał on do naszych czasów. W XIX w. część torfowiska została zmeliorowana – torfowisko zamarło, a na jego teren wkroczył las świerkowy. Aby ochronić to miejsce, w 1938 r. utworzono rezerwat przyrody, a w 1958 r. rezerwat torfowiskowy „Wielkie Torfowisko Batorowskie”, dzięki czemu teren znów się zabagnił. Na powierzchni 39,53 ha znajduje się ciekawe górskie torfowisko wysokie, w większości zalosione. Na zabagnionym podłożu wyrosły skarłale i poskręcane świerki, których wiek szacuje się

na ponad 120 lat. Na nieco luźniejszych stanowiskach występuje niezwykle rzadki gatunek sosny błotnej. Można tu także spotkać mech torfowiec z domieszką turzycy skąpokwiatowej, borówki bagiennnej i żurawiny błotnej. W obniżeniach, zwanych dolinkami, w których zbiera się woda, można natrafić na turzycę bagienną czy przygielkę białą. Niestety, przez torfowisko nie prowadzi żaden szlak turystyczny.

Na Obszarze Ochrony Ścisłej o powierzchni 3,89 ha, w górnej części doliny potoku Pośna, u pod-

nóża Szczelińca Wielkiego, znajdują się **wodospady Pośny**. W przeszłości uznawano je za jedno z najbardziej romantycznych miejsc w Górach Stołowych. Obecnie, z powodu zbudowanego poniżej ujęcia wody pitnej, wodospady są zaniedbane i suche. Podziwiać je można jedynie w czasie obfitych opadów bądź też roztopów. Teren ten jest szczególnie cennym obszarem leśnym w Górach Stołowych ze względu na występującą tu żyzną buczynę sudecką oraz wspaniałe okazy buków, wiązów górskich, jaworów i jodeł. Znajduje się tutaj jedyne w Polsce stanowisko skalnicy zwodniczej.

POLESKI PARK NARODOWY

WSZYSCY, KTÓRZY

CENIĄ SOBIE SPOKÓJ, OTWARTE PRZESTRZENIE ORAZ KONTAKT Z DZIAKĄ PRZYRODĄ, POWINNI ODWIEDZIĆ POLESKI PARK NARODOWY (PPN). BAGNA ORAZ TORFOWISKA PRZEZ WIEKI SKUTECZNIE BRONIŁY DOSTĘPU DO SIEBIE. TERENY TE, NAZYWANE CZĘSTO MINIATURĄ TUNDRY, ZACHWYCAJĄ SWOJĄ TAJEMNICZOŚCIĄ I NIEDOSTĘPNOŚCIĄ.

Dane teleadresowe

ul. Lubelska 3a
22-234 Urszulín
tel. 082 571 30 71
www.poleskipn.pl
biuro@poleskipn.pl

Data utworzenia

1 maja 1990 r.

Powierzchnia

98 km²

Powierzchnie ochrony

- ścisłej: 1,16 km²
- częściowej: 81,98 km²
- krajobrazu: 14,48 km²

Powierzchnia otuliny

136,24 km²

Całkowita długość szlaków

109 km razem z otuliną,
34 km w samym parku

Dzięki staraniom wielu przyrodników 1 maja 1990 r. powstał Poleski Park Narodowy. Położony jest w obrębie Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego, znajdującego się w południowej części Polesia Lubelskiego. Jego główny cel to ochrona unikalnej przyrody Polesia, a w szczególności oryginalnych ekosystemów wodno-torfowiskowych z niezwykłą fauną i florą. Najważniejsze z nich to Durne Bagno, jezioro Moszne, Jezioro Długie, Torfowisko Orłowskie oraz bagno Bubnow. Ten ostatni obszar, dołączony do parku w 1994 r., chroni torfo-

wisko węglanowe z jedną z największych w Europie ostoi wodniczki. Cała powierzchnia parku często jest określana jako miniatura tundry i lasotundry, najbardziej wysunięta w Europie na południowy zachód. W czasie zwiedzania torfowisk wiosną, podczas przelotów, spotkać można wiele cennych gatunków ptaków wodno-błotnych, m.in. błotniaka zbożowego i łąkowego, sowę błotną czy żurawia. Rosną tu również rzadkie na Lubelszczyźnie gatunki roślin, m.in. dzwonecznik wonny, rosziczka długolistna i marzycza ruda.

Rosiczka długolistna

Skrzypy i paprocie porastające dno bagiennego lasu

Ośrodek Dydaktyczno-Administracyjny PPN znajduje się w Urszulinie i pełni ważną funkcję edukacyjną. Od września do maja goście mają okazję obejrzeć małe żółwie błotne w **Ośrodku Ochrony Żółwia Błotnego**. Poza tym w specjalnie przygotowanej sali projekcyjnej zwiedzający mogą zobaczyć filmy poświęcone przyrodzie parku i kulturze Polesia. Przy ośrodku urządzono także niewielki ogród dydaktyczny, zaprojektowany w taki sposób, aby prezentował namiastkę niektórych siedlisk charak-

terystycznych dla parku, m.in. skrawek torfowiska przejściowego, kwiatną łąkę oraz zbiornik wodny z przylegającym do niego szuwarem.

Ośrodek Dydaktyczno-Muzealny PPN znajduje się w **Załuczu Starym**. Jest to ważny obiekt edukacyjny, składający się z muzeum, wiaty muzealnej, ścieżki „Żółwik” z oczkiem wodnym, oraz Ośrodka Rehabilitacji Zwierząt z wolierą i wybiegiem dla ssaków.

Torfowisko nad jeziorem Moszne

